

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการจัดสัมมนาความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจ
พอเพียง

ส่วนที่ 1 จังหวัดปทุมธานี

แนวคิดและข้อเสนอแนะในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ด้านลดรายจ่าย

- การรณรงค์ให้ประชาชนทราบถึงความสำคัญ และประโยชน์ของการทำบัญชีครัวเรือน
- การทำบัญชีครัวเรือน จะทราบถึง รายจ่ายนี้จำเป็นและไม่จำเป็น
- ปรับปรุงด้านการคมนาคมขนส่งให้ใช้ประโยชน์ได้ตลอดทั้งปีเพื่อประชาชนได้นำผลผลิต
ไปขายหรือจำหน่ายได้สะดวกรวดเร็ว
- ส่งเสริมสถานศึกษา โรงพยาบาลในชุมชนให้เป็นที่ยอมรับจะได้ส่งบุตรหลานเข้าเรียน
ไม่ไปโรงเรียนไกลบ้านหรือเจ็บป่วยก็สามารถรักษาที่โรงพยาบาลชุมชน
- หาแนวทางลดต้นทุนการประกอบอาชีพ เช่น การช่วยเหลือกันหรือเรียกว่า “เอาแรงกัน”
- ควรมีการร่วมกลุ่มของประชาชนในแต่ละหมู่บ้าน หรือชุมชนในรูปแบบของการ
ช่วยเหลือ แบ่งปันความรู้ในเรื่องการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ มีการทำ
กิจกรรมในรูปแบบการร่วมมือกัน อย่างเช่น ปลูกผักสวนครัว เลี้ยงไก่ไข่ ฯลฯ เพื่อลด
ค่าใช้จ่ายในเรื่องอาหารการกิน แบ่งปันกันภายในกลุ่ม และภายในกลุ่มหรือชุมชน
หมู่บ้าน ต้องมีผู้นำหลักภายในกลุ่มที่เป็นตัวขับเคลื่อนและประสานงานในกลุ่ม และ
ท้องถิ่นเองต้องเป็นหน่วยงานหลักในการให้ความรู้ตามหลักวิชาการ หรือให้การ
สนับสนุน และเป็นต้นแบบให้ประชาชนเห็นและปฏิบัติตาม
- จัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อจะได้ทราบรายได้ ค่าใช้จ่ายประจำวันแล้วสามารถทราบข้อมูล
ด้านไหนมากน้อยเพียงใด สามารถนำมาปรับลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นบางรายการได้ เช่น
อาจจะมีการทำบัญชีเอง แบบง่ายก่อน ที่ชาวบ้านสามารถทำได้และเข้าใจง่าย ๆ
- มีความพอประมาณ ความมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน
- ปลูกผักกินเอง ผักที่ปลูกเองไม่ใส่ปุ๋ยเคมี ทำให้เราสุขภาพแข็งแรง และสามารถลดราย
จ่ายในการซื้อผักต่าง ๆ
- อย่าทำอะไรเกินตัว
- ส่งเสริมให้มีการทำเกษตรผสมผสานเพื่อลดค่าใช้จ่ายในการจัดหาวัตถุดิบ เนื่องจากเรา
ผลิตอาหารเองได้

- รณรงค์ให้ประชาชนรู้จักประหยัดคอคอคม โดยมีการสร้างวัฒนธรรมในการใช้จ่ายที่มีเหตุผล คำนึงถึงความสำคัญ ความจำเป็น และความเร่งด่วนในการใช้จ่าย สิ่งที่ฟุ่มเฟือยและควรงดการจ่าย ได้แก่ การดื่มสุรา การสูบบุหรี่ การท่องเที่ยวสถานบันเทิง การซื้อสิ่งของราคาแพง
- ส่งเสริมและปลูกจิตสำนึกให้ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้ได้ประโยชน์สูงสุด โดยมีการร่วมกลุ่มกันมาฝึกอาชีพ ให้สามารถผลิตได้เองและใช้อุปโภคบริโภคได้เองไม่ต้องไปซื้อสินค้าหรือสิ่งของจากห้างสรรพสินค้า
- มีการปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงปลา ไว้ใช้ในครัวเรือน เพื่อลดรายจ่าย
- จัดตั้งกลุ่มอาชีพกลุ่มสตรี เช่น พรหมดักฝุ่นดอกไม้บายบัว เพื่อการลดรายจ่าย
- ตั้งกลุ่มอาชีพต่าง ๆ แล้วใช้ผลผลิตที่ได้เองหมุนเวียน
- ให้ชุมชนส่วนใหญ่ลดการใช้รถยนต์ใช้รถสาธารณะแทน หรือหางานใกล้บ้านเพื่อลดค่าใช้จ่ายในการเดินทางและด้านอื่น ๆ
- ให้หน่วยงานในท้องถิ่นผู้นำชุมชนทุกระดับเป็นแบบอย่างในการใช้พลังงานต่าง ๆ ทั้งในการใช้รถยนต์ รถจักรยานยนต์ การเปิดไฟ การเปิดเครื่องปรับอากาศของตนเอง ให้เป็นไปอย่างประหยัด ถูกหลักการรวมถึงการใช้พลังงานทดแทน เช่น ทำ ไบโอดีเซล ให้พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานลม ในเครื่องมือทางการเกษตร เป็นต้น
- ใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่าจัดหาวัสดุอุปกรณ์เท่าที่จำเป็น
- ประหยัดน้ำ ไฟฟ้าทั้งที่ทำงานและบ้านตนเอง
- องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องดูเหตุและผลในการจัดทำงบประมาณโดยดูว่าโครงการใด หรือ รายจ่ายด้านไหนไม่สำคัญก็ให้ลดรายจ่ายในด้านนั้น
- ใช้จ่ายเงินอย่างเป็นระบบมีแบบแผนในการใช้จ่ายเงินอย่างถูกทาง
- ประหยัดค่าใช้จ่ายด้านต่าง ๆ เช่น ประหยัดด้านการจัดซื้อ วัสดุ ประหยัดพลังงาน น้ำมัน ไฟฟ้า
- ตัดรายจ่ายประจำอันที่ไม่จำเป็น รายจ่ายฟุ่มเฟือย เช่น รายจ่ายการใช้น้ำมันมากเกินไป ใช้เท่าที่จำเป็น ถ้าไม่จำเป็นต้องออกนอกเส้นทางก็ไม่ควรไป การเดินทางบางวันก็หลีกเลี่ยง
- ในการจัดทำโครงการแต่ละโครงการเราต้องมีการวางแผนในการจัดทำแล้ว ดูและเลือก นำมาใช้วัสดุอุปกรณ์ที่มีราคาถูกแต่มีคุณภาพนำมาใช้ในโครงการ เพื่อเป็นการลดรายจ่าย และได้งานที่มีประสิทธิภาพ คุ้มค่า ประหยัด

- ส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นได้ใช้ทรัพยากรที่มีในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- ภาครัฐควรส่งเสริมในการให้ความรู้การฝึกอบรมให้กับประชาชนได้มีอาชีพเป็นของตนเองหรืออาชีพเสริม เช่น การปลูกพืชผัก สอนครัวเรือนได้ การเพาะเห็ด การทำปุ๋ยเพื่อใช้ในการเกษตร เป็นการลดค่าใช้จ่ายการใช้ปุ๋ยเคมี ลดค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพ ส่งเสริมให้ประชาชนมีงานทำในพื้นที่ไม่ต้องเดินทางไกลประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ประหยัดพลังงาน ลดความเสี่ยงในการเดินทาง
- ประชุมวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณของเทศบาลประจำปีได้ความสำคัญตามความจำเป็นก่อนหลัง
- การใช้น้ำไฟฟ้า และอื่น ๆ ในสำนักงาน ควรมีระบบเน้นประหยัดโดยการมีส่วนร่วมของพนักงาน
- หลีกเลี่ยงการใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือย ไม่ควรกู้ยืมเงิน ซึ่งเป็นการเพิ่มหนี้
- พัฒนากลุ่มอาชีพให้หลากหลาย

ด้านเพิ่มรายได้

- สร้างโอกาสการมีงานทำและการอบรมอาชีพเสริมเพื่อเสริมรายได้
- สนับสนุนให้ประชาชนรวมกลุ่ม และกลุ่มมีความสนใจด้านการอบรมอาชีพด้านใด ก็จัดหาวิทยากรมาอบรมให้
- ส่งเสริมการสร้างอาชีพโดยการนำทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาเป็นวัตถุดิบ
- ส่งเสริมอาชีพที่หลากหลายให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เลือกหรือได้ประกอบอาชีพเพื่อทำให้ มีรายได้เพิ่มขึ้น
- รวมกลุ่มกับผลิตภัณฑ์ที่จะสามารถเพิ่มรายได้
- ส่งเสริมให้ประชาชนประกอบอาชีพ ตามภูมิปัญญาของแต่ละท้องถิ่นให้มากขึ้นเพื่อให้ประชาชนมีรายได้เสริมจากอาชีพหลัก จะได้ไม่ต้องย้ายถิ่นฐานออกจากหมู่บ้านหรือชุมชนไปทำงานที่อื่นทำให้เกิดการกระจุกตัวในเมืองใหญ่ และเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทาง
- ควรมีการทำเกษตรแบบผสมผสาน ตามแนวพระดำริของพระเจ้าอยู่หัว ถ้าเหลือกินเหลือใช้ จึงขายผลผลิตสามารถเพิ่มรายได้อีกแนวทางหนึ่ง แต่ถ้าครัวเรือนมีพื้นที่น้อย ก็สามารถปลูกผักสวนครัวบางชนิด กินเองได้
- ปลูกพืชผักสวนครัวที่ไม่ใส่ปุ๋ยบริเวณภายในครัวเรือน เหลือจากการบริโภคแล้วก็นำไป

ขายเพื่อเพิ่มรายได้ โดยอาจจะไปขายอาทิตย์ละครั้งโดยเน้นคุณภาพ ผักปลอดสารพิษ ซึ่งก่อให้เกิดรายได้เสริม เพิ่มความมั่นคงในชีวิตมากขึ้น

- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดให้มีการฝึกอบรมการประกอบอาชีพเพื่อเป็นการเสริมรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่
- ส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักค้นหาและตรวจสอบตัวเองว่ามีศักยภาพ หรือมีพรสวรรค์เกี่ยวกับเรื่องอะไร และส่งเสริมให้ดึงศักยภาพหรือพรสวรรค์นั้นออกมาใช้ในเชิงธุรกิจ เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ให้เกิดเป็นรูปธรรม
- ส่งเสริมให้ประชาชนนำสินค้าที่ผลิตได้เองมาขายในสถานที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ได้จัดไว้ โดยควบคุมราคาตนเองได้ อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มรายได้ให้ครัวเรือนและชุมชน และประชาสัมพันธ์ให้องค์กรอื่น ๆ มาศึกษาดูงานมาซื้อสินค้าที่มีคุณภาพและย่อมเยา
- ตั้งกลุ่มอาชีพต่าง ๆ แล้วนำผลผลิตที่ได้ไปขายและขยายตลาด
- แปรรูปผลิตภัณฑ์ของผลผลิตทางการเกษตร การเลี้ยงสัตว์
- ให้หน่วยงานและผู้นำท้องถิ่นในท้องถิ่นทุกระดับเป็นแบบอย่างและเผยแพร่ความรู้ โดยใช้พื้นที่ในบ้านเรือน ที่ดินว่างเปล่าปลูกผัก เลี้ยงปลา โรงเรือนเลี้ยงไก่ไข่ เป็นต้น และนำผลผลิตที่ได้มาใช้บริโภค เหลือจึงนำไปขายหรือแปรรูปเป็นผลผลิตต่าง ๆ ออกขาย
- รวมกลุ่มผลิตสินค้าโดยใช้วัสดุที่มีอยู่ในชุมชน
- ฝึกอาชีพเสริม หารายได้เพิ่มเติม เข้าครอบครัว เช่น ในชุมชนมีตลาด มีแหล่งท่องเที่ยว อบรมได้รับความรู้แล้วนำมาผลิตจัดทำในครอบครัวเสริมสร้างรายได้ ขายประกัน ประดิษฐ์ดอกไม้ เพาะเห็ด
- ส่งเสริมในเรื่องการขยายตลาด ช่องทางการจัดจำหน่ายก็จะทำให้ผลิตภัณฑ์สินค้าของชุมชนเป็นที่รู้จักมากขึ้น ตลาดกว้างขึ้น ทำให้มีรายได้กลับมาเพิ่มขึ้น ประชาชนก็มีคุณภาพชีวิตที่ดี สังคมดี มีความสุข ไม่ทิ้งฐานของตนเอง และยังสามารถสร้างความเจริญให้กับท้องถิ่นได้
- ลดต้นทุนในการผลิต เช่น ไม่ใส่ปุ๋ยเคมี หรือสารเคมี โดยหันมาใช้ปุ๋ยชีวภาพแทน

ด้านประหยัด

- ส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ ปลูกผักสวนครัว “กินที่ปลูก ปลูกที่กิน”
- ส่งเสริมให้ประชาชน ทำเกษตรอินทรีย์ เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการซื้อปุ๋ยเคมี
- ส่งเสริมให้ท้องถิ่นรู้จักการทำสิ่งเหลือใช้มาปรับปรุงให้สามารถใช้งานได้
- รณรงค์ให้ประชาชน ลด ละ เลิก อบายมุข
- ส่งเสริมการออม เช่น ตั้งกองทุนวันละ ๑ บาท

- เมื่อมีการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายแบบง่ายเองได้แล้วเราสามารถรู้ค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นบางรายการ เช่น ค่าบุหรี่ยี่สิบ หอย ว่ามีมากเกินไปหรือเปล่า เราสามารถนำมาปรับลดให้น้อยลงได้ จะสามารถประหยัด ค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นได้
- ปลุกผักไว้บริโภคเอง ใช้ปุ๋ยคอกแทนการใช้ปุ๋ยเคมี โดยนำผักไปแลกมูลสัตว์ผู้เลี้ยงเป็ด ไก่ วัว กระบือ ทำให้ครัวเรือนประหยัดในการซื้อผักบริโภคภายในครัวเรือน และประหยัดในการซื้อปุ๋ย
- ทำก๊าซชีวภาพจากมูลสัตว์ ใช้แทนก๊าซหุงต้มในครัวเรือน เพื่อรักษาสมดุลของระบบนิเวศในท้องถิ่น
- ปลุกจิตสำนึกให้กับเด็กเยาวชน โดยเฉพาะเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงเรียนอนุบาลในสังกัดเพื่อให้เด็กได้ไปสื่อกับผู้ปกครอง ในด้านการประหยัด เช่น ให้เด็กรู้จักใช้วัสดุจากธรรมชาติมาใช้ประโยชน์ได้ เช่น ใบตอง กิ่งไม้แห้งเล็ก ๆ มาประดิษฐ์เป็นของเล่นได้ เน้นการปลุกจิตสำนึกให้เด็กหันมาสนใจการทำกิจกรรม หรือเล่นสิ่งของที่มาจากวัสดุในท้องถิ่น เช่น เครื่องดนตรีไทยหรือสิ่งของที่มีจำหน่ายในชุมชน และชุมชนผลิตเอง เป็นการเพิ่มรายได้ในชุมชนและประหยัดรายจ่ายในครัวเรือน
- ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิต เพื่อเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย ของครอบครัว
- จัดทำโครงการแข่งขันการประหยัดตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงให้พอดี ไม่มากเกินไปน้อยไป
- งดรงค์ให้ประหยัดพลังงานโดยการปิดไฟดวงที่ไม่จำเป็น
- จัดพื้นที่ในบ้านให้โปร่งโล่งเพื่อรับลมลดการใช้ไฟ
- ให้องค์กรและผู้นำ เป็นแบบอย่างในการประหยัดอดออม เช่น ตั้งกลุ่มออมทรัพย์ มีการเก็บออมเงินทุกเดือน
- ไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือยชี้ให้เห็นโทษของการกู้เงินนอกระบบ
- รู้จักวางแผนการใช้เงินโดยสอนการจัดทำบัญชีครัวเรือนให้ชุมชน
- ออมเงินส่วนหนึ่งไว้ใช้ในกรณีฉุกเฉิน เช่น ตั้งกองทุนออมวันละบาท
- รู้จักใช้ของที่มีอยู่ หรือ ประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- ใช้งบประมาณประหยัด พิจารณาดำเนินงานโครงการที่จำเป็นเร่งด่วนก่อน หรือ ประชาชนเดือดร้อนก็ให้รีบดำเนินการงานนั้นก่อน ใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด
- ประหยัดไฟฟ้าสำนักงาน ดวงไฟไม่จำเป็นต้องเปิด ช่วงพักเที่ยง ปิดแอร์ ปิดไฟฟ้า ปิดหน้าจอคอมพิวเตอร์
- ประหยัดในการสั่งซื้อวัสดุสำนักงาน ใช้กระดาษใช้สองหน้า
- ประหยัดน้ำมัน การใช้รถอย่างประหยัด ส่งหนังสือ ส่งเงิน ไปทิศทางเดียวกันให้นำส่งพร้อมกัน

- ส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่รู้จักการออมเพื่ออนาคต เช่น จัดตั้งโครงการออมวัน ๑ บาท หรือการจัดตั้งสหกรณ์ การจัดตั้งกลุ่มอาชีพต่างๆ เพื่อให้ประชาชนได้มีการนำเงินรายได้มาเก็บออมหรือลงทุนไว้
- ส่งเสริมให้เยาวชนรู้จักการประหยัดและอดออม ภาครัฐอาจมีโครงการที่สร้างจิตสำนึกที่ดีในการอบรมให้เยาวชนมีวินัยที่ดีในการออมตั้งแต่เยาว์วัย ไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ใช้ชีวิตแบบพอกินตามวิถีชีวิตของตนเองตามสภาพแวดล้อม
- การเบิกจ่ายงบประมาณโครงการต่าง ๆ ควรเบิกจ่ายตามความเหมาะสมการจัดซื้อจัดจ้างไม่ควรมีราคาแพงเกินไป

ด้านการเรียนรู้

- ส่งเสริมให้ความรู้เกี่ยวกับการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ เช่น การจัดสรรพื้นที่ทำกินให้เหมาะสม โดยแบ่งเป็น ๑. ที่อยู่อาศัย ๒. การเลี้ยงสัตว์ ๓. การปลูกผักผลไม้ จะทำให้เราไม่ต้องซื้อวัตถุดิบเนื่องจากเราผลิตเองได้ และหากผลผลิตต่าง ๆ มีปริมาณมากก็สามารถแบ่งปัน และจำหน่ายเป็นการเพิ่มรายได้
- ให้การอบรมและดูงานอันเป็นประโยชน์ต่อประชาชน เช่น อบรมการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การอบรมการทำบัญชีครัวเรือน การอบรมการสร้างอาชีพหลักและอาชีพเสริม โดยประสานหน่วยงานหลาย ๆ หน่วยงานมาให้ความรู้ทั้งด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม
- ให้ความรู้แก่ประชาชนเรื่องเทคโนโลยีสมัยใหม่ และเผยแพร่ข่าวสารให้กับบุคคลในท้องถิ่นได้ทราบ
- ท้องถิ่นบูรณาการร่วมกับภาครัฐ เอกชน หรือร่วมกับสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ในการร่วมมือกันทางวิชาการในการให้ความรู้แก่ประชาชนในแต่ละท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยอาจมีการสร้างสื่อเผยแพร่ โดยเป็นสื่อที่ประชาชนได้ดูได้ง่ายในการที่จะทำความเข้าใจ และให้มีการจัดการเรียนการสอนให้เกิดการเรียนรู้ในตั้งแต่ระดับประถมศึกษา เป็นต้นไป
- ท้องถิ่นแต่ละท้องถิ่นควรมีแหล่งเรียนรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงให้ประชาชนศึกษาหาข้อมูล เช่น ศูนย์การเรียนรู้ในด้านเกษตร ปลูกผักในน้ำ ให้เด็กนักเรียน เรียนรู้เรื่องการปลูกข้าว และการนำน้ำมันไบโอดีเซลจากน้ำมันพืชที่ใช้แล้ว นำมาใช้กับรถที่ใช้รับส่งเด็กนักเรียน

- จัดให้มีโครงข่ายระหว่างนักวิชาการ และผู้มีหน้าที่รับผิดชอบจากหน่วยงานของรัฐ และผู้เกี่ยวข้องด้านวิชาการองค์ความรู้ เพื่อเข้ามาให้ความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงกับประชาชนอย่างใกล้ชิดและบ่อยครั้ง
- จัดให้มีอินเทอร์เน็ตชุมชนเพื่อให้ประชาชนค้นคว้าหาข้อมูล ให้ประชาชนมีโอกาสเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่ตรงกับความต้องการของตน อย่างรอบด้าน แบบบูรณาการ
- ให้ประชาชนได้มีโอกาสดูงาน ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงตามแหล่งต่าง ๆ ทั่วประเทศเพื่อสร้างแรงบันดาลใจในการลงมือปฏิบัติ
- ให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดให้มีการฝึกอบรมอาชีพที่ตลาดต้องการหรือขาดแคลน หรืออาชีพดั้งเดิมให้เป็นแหล่งเรียนรู้แก่ผู้อื่น หรือส่งเสริมให้ประชาชนได้เรียนรู้ประสบการณ์จากที่อื่นและนำมาปรับใช้ในท้องถิ่นของตนเองตามทรัพยากรที่ท้องถิ่นมีอยู่เป็นหลัก
- ต้องมีหน่วยงานสนับสนุนการดำเนินการตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน มีการตั้งงบประมาณในการลงทุน และส่งเสริมอย่างจริงจัง อย่างต่อเนื่อง
- ให้หน่วยงานผู้นำทุกระดับเข้ารับการอบรมการส่งเสริมการเรียนรู้มีศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรมีศูนย์เรียนรู้ชุมชน ห้างสมุดชุมชน และชักชวนประชาชนให้ใช้บริการ
- จัดอบรมและปลูกฝังให้องค์กรหรือคนภายในองค์กรรู้ถึงความสำคัญและการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้เป็นการเรียนรู้ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และสามารถพัฒนาองค์กรได้
- ส่งเสริมและสนับสนุนบุคคลกรให้ศึกษาหาความรู้ ศึกษางานที่ปฏิบัติอยู่เสมอ
- ส่งเสริมเทศบาลให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของคนในชุมชน ของเทศบาล

ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

- รณรงค์ให้ประชาชน เล็งเห็นความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้แล้วหมดไปและมีอยู่อย่างจำกัด เช่น ป่าไม้ถ้าไม่ปลูกทดแทนก็จะหมดไป
- รณรงค์ให้ปลูกป่า ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง (ป่า ๓ อย่าง ได้แก่ ๑. ป่าไม้ใช้สอย คือไม้โตเร็ว สำหรับใช้ในครัวเรือน เช่น สะเดา ไม้ไผ่ ๒. ป่าไม้กินได้ คือ ไม้ผล เช่น มะม่วง และผักกินใบต่าง ๆ ๓. ป่าไม้เศรษฐกิจ คือ ไม้ที่ปลูกไว้ขาย หรือไม้เศรษฐกิจ เช่น ไม้สัก ประโยชน์ ๔ อย่าง คือ ไม้ใช้สอย ไม้กิน ไม้เศรษฐกิจ โดยปลูกรองรับการชลประทาน

ปลูกทับชั้นน้ำและปลูกอุดช่วงไหล่ตามร่องห้วย โดยรับน้ำฝนอย่างเดียวประโยชน์ที่สี่คือ ได้ระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

- รณรงค์ให้ประชาชนไม่เผาตอซัง เพื่อลดการสร้างมลพิษทางอากาศ
- สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น ประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ช่วยกันรักษาแหล่งน้ำ ลำคลอง ต่าง ๆ
- ส่งเสริมให้ชุมชนปลูกต้นไม้เนื่องในโอกาสต่าง ๆ โดยเฉพาะต้นไม้ที่สามารถเพิ่มรายได้
- ให้ความรู้ความเข้าใจกับประชาชน ในการทำการเกษตร เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยการให้ความรู้ในเรื่องการจัดทำปุ๋ยหมัก ที่สามารถมากำจัดศัตรูพืชโดยไม่ต้องใช้ยาฆ่าแมลง และให้ความรู้ของโทษภัยของสารเคมีต่าง ๆ ที่นำมาใช้และสารดังกล่าวไว้ตกค้างอยู่บนผักที่เราทานมาเป็นอาหารซึ่งในปัจจุบันมีทางชุมชนได้ทำเป็นตัวอย่างแต่ไม่ได้มีการกระจายความรู้หรือขับเคลื่อนอย่างจริงจัง
- ปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนรู้จักอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ
- นำทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยการไม่ไปทำลายทรัพยากรธรรมชาติ แต่เป็นการต่อยอด และพัฒนาสิ่งที่มีอยู่ ให้เพิ่มพูนขึ้น
- ส่งเสริม และสร้างจิตสำนึกในการรักษาความสะอาดให้เกิดขึ้นกับตนเอง ในครอบครัว โดยมีคณะกรรมการ ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ภาครัฐกับประชาชนในหมู่บ้าน คอยให้คำแนะนำ มีการตรวจสอบมอบโล่รางวัลให้เป็นบ้านตัวอย่าง
- ให้อำนาจหน่วยงานของรัฐในพื้นที่รับผิดชอบออกกฎระเบียบบังคับโรงงานอุตสาหกรรม ห้างร้าน ให้มีการบำบัดของเสีย ไม่ให้ออกไปสู่ถนน หรือคูคลองสาธารณะ
- รณรงค์ ประชาสัมพันธ์และปลูกจิตสำนึกให้กับชุมชน ผู้นำที่ชุมชนให้มาร่วมมือกันในการรักษา ดูแล อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ในพื้นที่ เช่น รณรงค์ประชาสัมพันธ์ ให้ชุมชนประชาชนทิ้งขยะในถัง หรือสถานที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดให้โดยปลูกฝังการทิ้งขยะให้กับเด็กในโรงเรียนเริ่มจากโรงเรียนไปสู่บ้าน บ้านไปสู่โรงเรียนการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะ ประชาชนและ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร่วมกับปรับปรุงภูมิทัศน์ รักษาภูมิทัศน์ และเมื่อมีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติไปแล้วต้องสร้างขึ้นมาทดแทน
- ส่งเสริมให้ประชาชนปลูกต้นไม้ ปลูกหญ้าแฝกเพื่อป้องกันการปรับปรุงหน้าดิน
- จัดกิจกรรมอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม ร่วมกัน เช่น ขุดลอกคูคลอง ถนนหนทาง ทางระบายน้ำ
- ใช้ปุ๋ยชีวภาพจากมูลไก่ ลดการใช้ปุ๋ยเคมี
- ลดการใช้ถุงพลาสติก โฟม และไม่เผาขยะ

- มีการจัดอบรมให้ความรู้ในโรงเรียนให้นักเรียนรู้จักคัดแยกขยะในโรงเรียนในท้องถิ่นในบ้านของนักเรียน การส่งเสริมการปลูกต้นไม้ทดแทนปลูกในที่ว่างเปล่าที่สาธารณะประโยชน์ การอนุรักษ์แหล่งน้ำ คูคลอง กำจัดวัชพืช ผักตบชวา รักษาแหล่งน้ำให้สะอาด
- ดูแลชุมชนให้น้ำอยู่ เช่น ปรับปรุงภูมิทัศน์ให้สวยงาม
- ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- จัดทำโครงการในด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม และส่งเสริมให้ใช้ทรัพยากรธรรมชาติต่ออย่างประหยัด
- ปรับสภาพแวดล้อมปลูกต้นไม้จัดสวนภายใน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้เกิดความร่มรื่น อย่างยั่งยืน
- ทำความสะอาดในชุมชน กวาด เมา ไม้ ใบไม้ให้สะอาด
- จัดกิจกรรม ๕ ส. ภายในสำนักงาน
- ใช้ทรัพยากรในพื้นที่อย่างประหยัด ท้องถิ่นให้ความรู้ณรงค์ประชาสัมพันธ์ ให้รวบรวมทั้งการจัดกิจกรรมฝึกปฏิบัติ นำร่องชักจูงไปสู่การดำเนินชีวิตในปัจจุบัน
- ส่งเสริมให้มีสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ วัดโบสถ์
- การใช้กระดาษในที่ทำงานเมื่อเราใช้กระดาษไปแล้ว ๑ ด้าน เหลืออีก ๑ ด้านที่ดีเราก็นำมาเป็นกระดาษใช้ใหม่ เพื่อการอนุรักษ์ในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ หรือของในสำนักงานที่น่ากลับมาใช้ใหม่ได้ก็นำกลับมาใช้ใหม่
- มีการส่งเสริมและกระตุ้นให้ประชาชนในพื้นที่เกิดความรักความหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่น ให้ประชาชนได้มีส่วนร่วม หรือมีส่วนร่วมการเป็นเจ้าของทรัพยากรนั้น เช่น จัดให้มีการทำโครงการรักษาสิ่งแวดล้อม กระตุ้นจิตสำนึกให้รักถิ่นฐาน รักที่อยู่อาศัย รักธรรมชาติบนพื้นดินของตนเองไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ไม่ทิ้งขยะลงคูคลอง ไม่ปล่อยน้ำเสียไม่ตัดไม้ทำลายป่า จัดทำโครงการ มัคคุเทศก์น้อย ให้เขารู้จักแหล่งท่องเที่ยวหรือแหล่งวัฒนธรรมที่มีอยู่ เยาวชนจะเกิดความรัก ความหวงแหน และไม่ยากให้ใครมาทำลาย
- รู้จักการวางแผนการใช้ทรัพยากรในระยะยาวไม่ใช้ทรัพยากรถูกทำลาย

ด้านการเอื้ออารีต่อกัน

- จัดโครงการ ตามวัฒนธรรมและประเพณี เช่น สงกรานต์ วันผู้สูงอายุ ประเพณีแห่เทียน ฯลฯ
- จัดทำโครงการที่จูงใจให้ประชาชนเกิดการรวมกลุ่มกัน เช่น โครงการทำปุ๋ยชีวภาพ ประชาชนร่วมกันทำและแบ่งปันกันไปใช้ แบ่งปันความรู้ และมาพูดคุยถึงปัญหาาร่วมกัน เช่น ปัญหาข้าวดีด(วัชพืชที่มีลักษณะเหมือนต้นข้าวจนแยกไม่ออกในระยะต้นกล้า บางครั้งอาจเรียกว่า "ข้าววัชพืช") ปัญหาเพลี้ยกระโดด ปัญหาเหล่านี้จะถูกแก้ไขโดยการแบ่งปันความรู้กัน
- ส่งเสริมให้ชุมชนรู้จักการแบ่งปัน แลกเปลี่ยน ซึ่งกันและกัน
- จัดตั้งกองทุนต่าง ๆ ไว้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เช่น กองทุนฌาปนกิจศพในหมู่บ้าน
- จัดให้ประชาชนในชุมชนได้ร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนาเพื่อให้ผู้นำทางศาสนาได้ช่วยแนะนำ ฝึกฝน ชี้แนะให้เกิดความรัก ความสามัคคี ความสมานฉันท์ ไม่เกิดการขัดแย้งกัน
- ให้ความรู้เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันในครอบครัว ให้สามารถรองรับกับยุคโลกาภิวัตน์ และรู้ทันความเปลี่ยนแปลงของโลกได้อย่างเท่าทันกัน โดยการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ดำเนินแนวทางในการดำรงชีวิต
- จัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมผู้สูงอายุ กิจกรรมออกกำลังกาย เพื่อส่งเสริมให้คนในชุมชนมีน้ำใจ และเอื้ออารีต่อกัน
- นำผักสวนครัวปลอดสารพิษ ที่เราปลูกไปแลกเปลี่ยนหรือให้กับเพื่อนบ้าน
- เมื่อเราสามารถผลิตอาหารเองได้ปริมาณมาก ๆ ก็แบ่งปันให้แก่เพื่อนบ้าน ทำให้เกิดความสัมพันธ์ในชุมชน
- ส่งเสริมให้มีการพบปะสังสรรค์อย่างต่อเนื่อง ช่วยเหลืองานซึ่งกันและกัน ปกปักรักษาหรือกัน
- ส่งเสริม สนับสนุน จัดฝึกอบรมให้ชุมชน ประชาชน มีกิจกรรมร่วมกับอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้นำชุมชน ส่งเสริมให้ผู้นำมีทิศทาง และแนวทางในการพัฒนาชุมชน ช่วยเหลือและเอื้ออารีต่อกันในชุมชน เช่น ในรูปแบบสหกรณ์ออมทรัพย์ หรือ กองทุนสวัสดิการชุมชน หรือในรูปแบบของ อสม. ซึ่งเป็นการช่วยเหลือเอื้ออารีกันตั้งแต่เกิด-ตาย ซึ่งก่อให้เกิดการรักใคร่เอื้ออารีต่อกัน
- มีการแบ่งปัน และเอื้ออารีต่อกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- จัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์คนในชุมชน ศึกษาดูงาน สร้างอาชีพ ลงแขกดำนาเกี่ยวข้าว ปลูกต้นไม้ร่วมกัน

- ส่งเสริมการจัดประเพณีวัฒนธรรม วันสงกรานต์ วันผู้สูงอายุ เพื่อให้ประชาชนเยาวชน รู้จักกตัญญู เอื้ออารีต่อผู้สูงอายุ
- จัดให้ทำกิจกรรมร่วมกันในวันสำคัญ เช่น วันเฉลิมพระชนพรรษา ทำความสะอาดชุมชนด้วยกัน
- จัดการแข่งขันกีฬาเพื่อสร้างความสามัคคี
- ส่งเสริมให้คนในชุมชนทำงานร่วมกัน ให้ทุกคนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รู้จักการให้อภัย ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- ส่งเสริมให้คนในชุมชนอยู่ร่วมกันแบบญาติพี่น้อง มีความเอื้ออาทร เอื้ออารีต่อกัน
- ส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นรู้จักการเสียสละ สร้างความรัก ความสามัคคีในกลุ่ม มีการจัดตั้งกลุ่มต่าง ๆ เช่นกลุ่มออกกำลังกาย กลุ่ม/ชมรมผู้สูงอายุ จะทำให้เกิดความรักกันในกลุ่ม มีการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน แบ่งปันกัน สังคมก็จะมีความสุข
- ส่งเสริมให้คนสังคมมีคุณธรรม จริยธรรม
- ให้เกียรติซึ่งกันและกัน เคารพในระดับอาวุโส มีความซื่อสัตย์สุจริตไม่เบียดเบียนกัน เคารพเปรียบเทียบ

ส่วนที่ 2

แนวทางในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงอย่างไร

- ให้ความรู้แก่ประชาชนที่รวมกลุ่มกัน ให้สามารถเขียนโครงการที่เป็นประโยชน์มาขอรับการอุดหนุนงบประมาณจาก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้
- จัดทำโครงการส่งเสริมอาชีพ เช่น ทำปุ๋ยอินทรีย์ใช้เอง หรือการแจกเมล็ดพันธุ์พืชผักสวนครัว พันธุ์ปลา ให้แก่ประชาชน
- ประชาชนมีพออยู่พอกิน ทุกครัวเรือนมีอาชีพ รู้จักแบ่งปันมีความอารีต่อกัน ก็ถือว่ามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นแล้ว
- ให้ความรู้ประชาชนในเรื่องของการมีส่วนร่วม เช่น การรวมกลุ่ม การเข้าร่วมประชุมให้ความคิดเห็น การส่งเสริมให้เป็นตัวแทนในระดับต่าง ๆ
- ส่งเสริมให้ประชาชนแต่ละหมู่บ้านปลูกต้นไม้ “ปลูกป่าสาม” ริมคลองระบายน้ำ โดยได้งบประมาณในด้านพันธุ์ ส่วนการดูแลรักษาให้ประชาชนเป็นผู้ดูแลและถ้าได้ผลผลิตเข้าสู่หมู่บ้าน
- บรรจุหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการเรียนการสอนของเด็กนักเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาต่อเนื่องไปเรื่อย ๆ จนถึงระดับท้องถิ่นอย่างจริงจัง

- ส่งเสริมให้ประชาชนในตำบลมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง
- จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อใช้เป็นแหล่งการเรียนรู้ให้ชุมชนได้ศึกษา
- จัดให้มีการศึกษาดูงาน ณ สถานที่ที่ประสบความสำเร็จในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ เพื่อเพิ่มแนวทางในการปฏิบัติของชุมชน
- ส่งเสริมให้คิดและทำอย่างมีเหตุผล มีการค้นหาสาเหตุของปัญหาพร้อมกันแล้วมีการเสนอแนวทางการแก้ปัญหาพร้อมกัน ในรูปแบบของจัดเวทีประชาคม
- ส่งเสริมให้ประชาชน รับรู้ข้อมูลข่าวสาร และบทบาทหน้าที่ของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแสดงความคิดเห็น หรือตรวจสอบการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบต่าง ๆ เช่น บาง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะเปิดช่องทางกรร ร้องเรียนผ่านเว็บไซต์
- ผู้นำชุมชน เป็นผู้นำอย่างจริงจัง
- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดสรรงบประมาณเพื่อส่งเสริมให้มีการปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง และกำหนดให้มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในเรื่องนี้
- จัดให้มีการประชุมประชาคมทุกระดับ จากชุมชน หมู่บ้าน และตำบล ให้ประชาชนได้แสดงออกความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันและกันและมีการแทรกความรู้แนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อมาปรับใช้ให้เข้ากับพื้นที่
- ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ประชาชนได้ประโยชน์อะไร ชุมชนได้ประโยชน์อะไรพร้อมยกตัวอย่างชุมชนที่ประสบความสำเร็จ
- จัดทำประชาคมทุกหมู่บ้านเพื่อรับทราบข้อมูลปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน หามติร่วมกันและถือปฏิบัติร่วมกัน
- ติดตามลงมือปฏิบัติกิจกรรมที่ลงมติร่วมกัน เช่น การจัดกลุ่มออมทรัพย์ การจัดกลุ่มฝึกอาชีพ จัดทำน้ำพริกขนมร่วมกัน แล้วนำออกจำหน่าย
- ส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท้องถิ่น เช่น การจัดทำแผนชุมชน กระตุ้นให้ประชาชนรู้จักการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์

ปัญหาอุปสรรค

- การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างจริงจังยังมีน้อยเกินไป
- ผู้นำท้องถิ่นขาดการเอาใจใส่ และเริ่มต้นในการชี้แนะและตั้งกลุ่มแก่ประชาชน
- ท้องที่ไม่เหมาะสม บางที่มีความต้องการนำแบบบูรณาการทุกด้าน แต่สภาพแวดล้อมไม่เอื้ออำนวย
- ในปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์การได้รับสื่อต่าง ๆ รวดเร็วมาก ทำให้ประชาชนเกิดการบริโภคนิยมมากขึ้น เห็นสิ่งของที่ไม่จำเป็นเป็นสิ่งของที่จำเป็นมากขึ้น ทำให้เกิดความฟุ่มเฟือย ค่าใช้จ่ายในสิ่งที่ไม่จำเป็นมากขึ้น
- ในปัจจุบันประชาชนส่วนใหญ่ไม่คำนึงถึงความสำคัญของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ยังมีการใช้สารเคมีต่าง ๆ ในการทำการเกษตร เผาทุ่งเพื่อทำไร่ นา อาจจะเป็นเพราะประชาชนขาดความเข้าใจว่าการทำดังกล่าว เป็นการทำลายสิ่งแวดล้อม
- ท้องถิ่นขาดการใส่ใจอย่างจริงจัง ในการที่จะนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้
- ผู้บริหารท้องถิ่นไม่สนใจการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ การวางแผนในระยะยาวที่จะพัฒนาพื้นที่อย่างจริงจังและยั่งยืน
- ในปัจจุบันจะเห็นว่าสภาพสังคมของประชาชนในท้องถิ่นในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไป จากสังคมสมัยก่อนที่มีความ เอื้ออาทร ช่วยเหลือเกื้อกูล ซึ่งกันและกัน เนื่องจากเป็นยุคโลกาภิวัตน์ อาจจะทำให้เป็นผลกระทบจากโลกาภิวัตน์ พ่อแม่ไปประกอบอาชีพนอกบ้านไม่มีเวลาอบรมสั่งสอนบุตร หลาน บุตรหลานเมื่อพ่อแม่ไม่มีเวลาอบรมสั่งสอนทำให้ความรักในครอบครัว ความอบอุ่นหายไป ความเอื้ออาทรต่อกัน ระวังในครอบครัว หรือต่างครอบครัวในหมู่บ้านขาดหายไป
- ในการเสริมสร้างให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในปัจจุบัน จะเห็นได้ว่าดำเนินการอย่างไม่จริงจัง หรือจริงจังเป็นบางเวลา เป็นบางพื้นที่